

Cauza C-389/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

14 august 2020

Instanța de trimitere:

Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n.º2 de Vigo (Tribunalul de Contencios Administrativ nr. 2 din Vigo, Spania)

Data deciziei de trimitere:

29 iulie 2020

Reclamantă:

CJ

Pârâtă:

Tesorería General de la Seguridad Social

Obiectul procedurii principale

Securitate socială – Sistem special pentru lucrătorii casnici – Lucrători casnici – Excludere de la contribuția la securitatea socială pentru acoperirea riscurilor de șomaj – Excludere de la prestațiile de șomaj

Obiectul și temeiul juridic ale cererii de decizie preliminară

Cerere de decizie preliminară în interpretare – Articolul 267 TFUE – Compatibilitatea unei dispoziții naționale cu Directivele 79/7/CEE și 2006/54/CE – Discriminare pe criterii de sex

Întrebări preliminare

Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale, referitor la egalitatea de tratament care

exclde orice discriminare pe criterii de sex, fie directă, fie indirectă, în ceea ce privește obligația de a plăti contribuții sociale, și articolul 5 litera (b) din Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă, care prevede aceeași interdicere a discriminării directe sau indirecte pe criterii de sex, în ceea ce privește domeniul de aplicare al regimurilor sociale și condițiile de acces la acestea, precum și obligația de a contribui și calculul contribuțiilor;

trebuie interpretate în sensul că se opun unei norme naționale precum articolul 251 litera d) din LGSS?

„d) Protecția conferită de sistemul special pentru lucrătorii casnici nu include protecția privind șomajul.”

În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, dispoziția menționată trebuie considerată un exemplu de discriminare interzisă, în sensul articolului 9 alineatul (1) literele (e) și/sau (k) din Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006, în măsura în care destinatările normei în cauză, articolul 251 litera d) din LGSS, sunt aproape în exclusivitate femei?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

- i. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene: articolul 157
- ii. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolele 21 și 23.
- iii. Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale, articolul 2, articolul 3 litera (a), articolele 4, 5 și 6.
- iv. Directiva 2006/54/CEE a Consiliului din 5 iulie 2006 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale, articolul 1 litera (c), articolul 5 litera (b), articolul 7 alineatul (1) litera (a) punctul (v) și articolul 9 alineatul (1) litera (e).

Dispozițiile de drept național invocate

- i. Constituția spaniolă: articolul 41:

„Autoritățile publice mențin, în interesul tuturor cetățenilor, un sistem public de securitate socială care să asigure asistența și prestațiile sociale adecvate în situații de necesitate, **în special în caz de șomaj.**”

- ii. Decretul regal legislativ nr. 8/2015 din 30 octombrie 2015 de aprobare a textului codificat al Legii generale privind securitatea socială:

„Articolul 166. Situații asimilate afilierii.

1. În scopul prevăzut la articolul 165.1, situația legală de șomaj complet în cursul căreia lucrătorul primește o prestație pentru acest risc este asimilată afilierii.

[...]”

„Articolul 250. Domeniul de aplicare:

1. Sunt incluși în acest sistem special pentru lucrătorii casnici, lucrătorii supuși raportului de muncă special prevăzut la articolul 2.1.b) din textul consolidat al Legii privind statutul lucrătorilor.

[...]

2. Regimul juridic al acestui sistem special este prevăzut în prezentul titlu II, precum și în normele sale de punere în aplicare, cu particularitățile definite de acestea.”

„Articolul 251. Protecția

Lucrătorii incluși în sistemul special pentru lucrătorii casnici au dreptul la prestații de securitate socială potrivit termenilor și condițiilor prevăzute de prezentul sistem general de securitate socială, cu următoarele particularități:

[...]

d) Protecția conferită de sistemul special pentru lucrătorii casnici nu include protecția privind șomajul.”

„Articolul 263. Nivelele de protecție

1. Măsurile de protecție împotriva șomajului sunt structurate pe un nivel contributiv și pe un nivel de servicii de asistență, **ambele având caracter public și obligatoriu.**

2. Nivelul contributiv are ca obiect să furnizeze prestații care să se substituie veniturilor salariale pe care lucrătorul nu le-a mai încasat ca urmare a pierderii locului de muncă anterior sau a suspendării contractului sau a reducerii programului de lucru.

3. Nivelul de servicii de asistență, complementar celui anterior, asigură protecția șomerilor aflați în una dintre situațiile prevăzute la articolul 274.”

„Articolul 265. Protecția.

1. Protecția împotriva șomajului include următoarele prestații:

a) La nivel contributiv:

1.° Prestație pentru șomaj total sau parțial.

2.° Plata contribuției întreprinderii aferente cotizațiilor la securitatea socială pe durata perceperii prestațiilor de șomaj, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 273.2.

b) La nivelul asistenței:

1.° Alocație de șomaj.

2.° Plata, după caz, a cotizației la securitatea socială aferentă contribuțiilor pentru pensie pe durata perceperii alocației de șomaj, în cazurile prevăzute la articolul 280.

3.° Dreptul la prestații de asistență medicală și, după caz, la prestații familiale, în aceleași condiții ca lucrătorii care intră sub incidența unui sistem de securitate socială.

2. Protecția include, în plus, măsuri specifice de formare, de perfecționare, de orientare, de reconversie și inserție profesională în favoarea lucrătorilor aflați în șomaj și alte măsuri care au ca obiect promovarea încadrării în muncă stabile. Acestea nu aduc atingere, după caz, competențelor de gestionare a politicilor active de ocupare a forței de muncă care sunt dezvoltate de Administrația generală a statului sau de Administrația autonomă în cauză, în conformitate cu normele de aplicare.

[...]”

„Articolul 267. Șomajul legal

1. Se află în șomaj legal lucrătorii care se încadrează în una dintre următoarele situații:

a) Atunci când încetează raportul lor de muncă

[...]”

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Reclamanta este lucrătoare casnică și prestează servicii pentru angajatoarea sa, persoană fizică. Aceasta este înregistrată în sistemul de securitate socială din luna ianuarie 2011, în cadrul sistemului special pentru lucrătorii casnici prevăzut la articolul 250 din Legea generală privind securitatea socială (denumită în continuare „LGSS”).

- 2 La 8 noiembrie 2019, reclamanta a solicitat Tesorería General de la Seguridad Social [Trezoreria Generală a Securității Sociale] (denumită în continuare „TGSS” sau „pârâta”) să contribuie la asigurarea împotriva riscurilor de șomaj pentru a dobândi dreptul la indemnizația de șomaj aferentă în cazul în care, în viitor, s-ar afla într-o astfel de situație. Cererea a fost însoțită de consimțământul scris al angajatoarei sale privind contribuția acesteia la cotizația solicitată.
- 3 Prin decizia din 13 noiembrie 2019, directorul administrației TGSS i-a respins cererea invocând articolul 251 litera d) din LGSS, care prevede că „protecția conferită de sistemul special pentru lucrătorii casnici nu include protecția privind șomajul”. În decizie se concluziona că „în prezent, nu este posibilă plata contribuțiilor la sistemul de securitate socială pentru protecția împotriva riscului de șomaj pentru această categorie de lucrători (lucrătoare)”.
- 4 Reclamanta a formulat un recurs administrativ împotriva acestei decizii în fața superiorului ierarhic al directorului în cauză, și anume șefa unității de contestații a TGSS. La 19 decembrie 2019, această șefă a emis o decizie prin care recursul a fost declarat inadmisibil. Temeiul juridic al acestei decizii reia articolul 251 litera d) din LGSS și arată că cererea nu poate fi aprobată, întrucât cotizația la asigurarea împotriva riscului de șomaj este exclusă în mod expres prin lege în acest caz. Această decizie a încheiat procedura administrativă.
- 5 La 2 martie 2020, reclamanta a introdus o acțiune în contencios administrativ împotriva acestei decizii la instanța de trimitere. Reclamanta solicită constatarea faptului că decizia în cauză este nelegală și anularea și revocarea acesteia, precum și constatarea dreptului său de a contribui, în calitate de lucrătoare casnică, la asigurarea împotriva riscului de șomaj, cu posibilitatea de a plăti contribuțiile începând cu 8 noiembrie 2019.
- 6 Având îndoieli în ceea ce privește compatibilitatea articolului 251 litera d) din LGSS cu Directivele 79/7/CEE și 2006/54/CE, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții prezenta cerere de decizie preliminară.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 7 Reclamanta prezintă elemente care demonstrează că grupul lucrătorilor casnici este compus aproape în totalitate din femei și susține că dispoziția în discuție, articolul 251 litera d) din LGSS, constituie o discriminare a persoanelor de sex feminin. Aceasta invocă, în susținerea raționamentului său, Hotărârea Curții din 22 noiembrie 2012, Elbal Moreno (C-385/11, EU:C:2012:746), în special punctul 29 din aceasta, potrivit căruia „există discriminare indirectă în sensul articolului 4 din Directiva 79/7 atunci când aplicarea unei măsuri naționale, deși formulată în mod neutru, dezavantajează în fapt un număr mult mai mare de femei decât de bărbați”.

- 8 Reclamanta consideră că situația socială dificilă în care se află lucrătoarele casnice atunci când prestarea serviciilor lor încetează din motive care nu le sunt imputabile, ca urmare a dispoziției în discuție, se traduce în mod direct prin imposibilitatea de a avea acces la indemnizația de șomaj, dar și, în mod indirect, la celelalte ajutoare sociale. Astfel, în caz de boală, chiar dacă pot fi protejate de o situație de incapacitate temporară, în practică, dacă se prelungește în timp, această situație determină în mod frecvent pierderea locului de muncă al acestora, fie că este reciproc acceptată, fie prin desistarea angajatorului, fapt permis de legislație, lucrătoarele fiind în continuare lipsite de protecție, spre deosebire de regimul juridic al oricărui alt lucrător salariat. În consecință, în lipsa accesului la indemnizații de șomaj, legislația nu le consideră ca aflându-se într-o situație asemănătoare cu cea a înregistrării în sistemul de securitate socială, având ca efect imposibilitatea de a beneficia de alte prestații, de exemplu cele care rezultă dintr-o eventuală incapacitate, sau orice alte subvenții publice care impun epuizarea șomajului.
- 9 Pârâta consideră că nu este autorizată să conteste sau să pună la îndoială mandatul legal și că nu este decât o instituție care aplică legislația existentă. Aceasta arată că grupul lucrătorilor casnici este un grup de lucrători salariați minoritari din punct de vedere cantitativ care face parte din ansamblul lucrătorilor înregistrați în sistemul general, dar recunoaște că este compus în majoritate din femei. Pârâta identifică drept o posibilă justificare a excluderii lucrătorilor casnici de la acordarea indemnizației de șomaj abordarea diferită a angajatorului, capul de familie în gospodărie, care nu reprezintă un angajator ce dezvoltă o unitate tradițională de producție, independent de aspectul că obiectivul legiuitorului național a fost și este o egalizare progresivă a drepturilor și a obligațiilor lucrătorilor din sectorul special.

Prezentare succintă a motivării cererii de decizie preliminară

- 10 Instanța de trimitere arată că din punctul de vedere al dreptului intern, soluționarea litigiului ar fi rapidă și simplă, întrucât, astfel cum a susținut pârâta, reclamanta solicită un lucru pe care legea îl interzice sau îl refuză în mod expres, și anume contribuția pentru acoperirea riscului de șomaj în cazul lucrătorilor din sistemul special pentru lucrătorii casnici.
- 11 Cu toate acestea, din punctul de vedere al dreptului Uniunii, soluționarea litigiului nu este atât de clară, întrucât dispoziția în litigiu, articolul 251 litera d) din LGSS, putea implica o discriminare indirectă împotriva femeilor și, prin urmare, să fie contrară, în special articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE și articolului 5 litera (b) din Directiva 2006/54/CE.
- 12 Astfel, după cum reiese din elementele de probă furnizate de reclamantă și astfel cum recunoaște însăși pârâta, grupul lucrătorilor care intră sub incidența sistemului special pentru lucrătorii casnici este compus aproape în totalitate din persoane de un singur sex, și anume sexul feminin. Cererea furnizează date cu

privire la acest nivel de ocupare a forței de muncă, care sunt devastatoare și care nu au fost nicidecum contestate de pârâtă, astfel încât aproape 100 % din persoanele care fac parte din grupul lucrătorilor casnici, în Spania, sunt femei, și peste o treime, sunt cetățeni străini.

- 13 Prin urmare, dispoziția în litigiu are un destinatar aproape în exclusivitate de sex feminin și se opune posibilității ca femeile care fac parte din această categorie să aibă acces la indemnizația socială de șomaj, întrucât interzice contribuția pentru acoperirea acestui risc și excluzând această situație din protecția conferită în cadrul sistemului de securitate socială.
- 14 Dispoziția în litigiu este aparent neutră, în măsura în care modul său de redactare prevede destinatari omogeni, dar care, în realitate, nu sunt, întrucât grupul lucrătorilor casnici este în mod evident compus din femei și în mare parte din populație străină. Acest lucru se traduce printr-o discriminare pe criterii de sex, negativă, în detrimentul sexului feminin, în domeniul protecției sociale la locul de muncă, care ar putea fi interzisă de reglementarea Uniunii menționată. Astfel, caracterul special al raportului de muncă care se aplică acestui grup nu se poate traduce printr-o privare nejustificată, întrucât este complet nemotivată, de drepturile de bază garantate atât de ordinea juridică a Uniunii, cât și de Constituția spaniolă.

DOCUMENT D.L. 3/2012